

Címeres, pajzsos poloskák

Nemességről nemigen beszélhetünk a poloskák világában, még ha ilyesmit sejtet is a cím. Erősebb testfelépítésű, sokszor nagyobb testű poloskák tartoznak a Címerespoloskák családsorozatába (Pentatomoidea). Nevüket öt ízből álló („ötfelé vágott”, penta-toma) csápjukról kapták. Őket hívja a köznyelv „mezei poloskáknak”. Testük domború hátoldalán a középtor hátlemeze (az ún. pajzsocska) jellegzetes, hosszúkas, címer vagy pajzs alakú lemezként jelenik meg a szárnyak között. A címeres poloskák (Pentatomidae) pajzsa nem éri el a potroh végét, a pajzsos poloskák (Scutelleridae) esetében azonban a potrohnak szinte az egész hátoldát beborítja, gyakran a szárnyak is alig látszanak.

Sokszor élénk színű, élénk mozgású fajok ezek, a fákon, virágokon, gyümölcsökön találkozunk velük. Más fajaik rejtettebben élnek, a talajon mászkálva beleolvadnak a száraz növényzet sárgás-szürkés színébe.

A család névadója, a vöröslábú címerespoloska (*Pentatoma rufipes*) akár másfél centiméteresre is megnő. Nem ritka, elterjedt, legtöbbször tölgyesekben találjuk, a lombkoronában, ahol növényi nedveket is és apróbb ízeltlábúak testnedveit is szívja. A közönséges gyümölcspoloska (*Carpocoris pudicus*) nevét meghazudtolva elsősorban fűféle növényeken él. A száraz, meleg, déli domboldal lakója, ernyősvirágzatúakon néha csapatosan napozgat. A színe váltoékony, a felvett tápláléktól függően lehet sárgásbarna, barna, vörös is. A bogymászó poloska (*Dolycoris baccarum*) és a zöld bogymászó poloska (*Palomena prasina*) sokunk ismerőse. A lárvák is, az mágók is szeretik a bogyós gyümölcsöket, epret, málnát, ribizkét, és azon mászkálnak. Néha akkor bűdösítik be, amikor a gyümölcsért (az ő számukra: feléjük) nyúlunk. Néha korábban védekeztek egy énekesmadár, egy ragadozó rovar ellen, s a bűzös anyag a gyümölcs viaszbevonatában oldódva sokáig ott maradt. Mindenesetre ha bűzükkel védekeztek, az ízletes csemege ehetlenné válik.

A vadmurok és más ernyős virágzatú növények mindenfelé gyakori, feltűnő látogatója a fényes hátú, élénk piros-fekete mintájú csíkos pajzsospoloska (*Graphosoma lineatum*). Címerespoloska létére magyarul mégis a pajzsospoloska nevet kapta, mert pajzsocskája igencsak nagyra nőtt. Kivételek erősítik a szabályt... Ez az állatka is osztozik a poloskák egyik meghatározó tulajdonságában, a jellegzetes illatban.

A mórpoloska (*Eurygaster maura*) már a pajzsospoloskák családjába tartozik. Háta erősen domború, a pajzsocska mellett a szárnyaknak csak a szegélye látszik. Fűféléken és gabonátáblákon is szívogat, ezért kártétele is jelentkezik.

Az egyik legszebb poloskánk a centiméteresre megnövő tarka pajzsospoloska (*Odontotarsus purpureolineolatus*). Amint latin neve is jelzi, bíbor (purpur) líneák díszítik domború hátát. Pajzsocskája szinte teljesen elrejtí a szárnyakat. A vérfű (*Sanguisorba officinalis*) adja legtöbbször a táplálékát.

Inzert: Orrfacsaró rovarok

A poloskákról a legtöbb embernek a bűz jut az eszébe. A poloskabűz többféle is lehet, de elég jellegzetes, higulva némileg a zöldsalma aromára emlékeztet. Az illatanyag emberre nézve nem veszélyes (már csak kicsiny mennyisége miatt sem), de egyik összetevője egy idegméreg, mely más rovarokat gyorsan megbéníthat. Másik összetevője detergens, ez segít abban, hogy a rovar-támadóra freccsentett folyadék a viaszos kitinpáncélon szétterüljön, gyorsabban párologjon. És ott van maga az illat, mely átható és félreismerhetetlen.

Amelyik varangy egyszer bekapott, majd undorodva kiköpött egy csíkos pajzsospoloskát, az nem felejtí el a piros-fekete csíkozathoz járuló illatot, illetve a szájban már ízt, és el fogja kerülni poloskánkat. Ugyanígy, több ragadozóval szemben védelmet nyújt a suszterbogárnak és a hozzá nagyon hasonló többi fajnak a jellegzetes piros-fekete mintázat. „Vigyázat! Én vagyok az a bűdös!” – hirdeti.

A poloskalárváknak nincs szárnya, bűzmirigyeik praktikusán a potroh hátoldalán vannak. Némelyik csak annyit tesz, hogy ha ellenség közeleg, kiprésel magából egy kis folyadékot, s az a hátoldalon szétterülve illatfelhőbe burkolja őt. Az imágók bűzmirigye a hasoldalon, a középtoron, oldalt nyílik. Ezt már okosabban, harciasabban is lehet használni. Némelyik poloska a bűzmiriggyel „célzott lövést” képes leadni a támadó felé, s 30-40 cm-re is elhord fegyvere.

Javasolt képek:

A poloskákról valószínűleg vannak jó fotók, elég közismert fajok. Mindegyikről van Csiby festmény

Tápnövények, virágok, tölgyes, gabonatóbla, málna, eper (Morus)

Bűzmirigy scanning és esetleg mikroszkópi fotó